

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент Лещенко І.Т.

РОЛЬ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ У ФОРМУВАННІ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Звєкова С.М.

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

e-mail: zvekovasveta@ukr.net

У зв'язку з глобалізаційними процесами, перед системою державної освіти України виникають нові завдання, серед яких ключове значення має підготовка кваліфікованих фахівців у різних галузях, зокрема, у сфері спеціальної освіти. Відповідно до сучасних вимог світового співтовариства та з урахуванням майбутніх перспектив, вища освіта зобов'язана поетапно реалізовувати комплексний підхід до формування освітнього простору, в якому ключовим елементом є підвищення якості професійної підготовки фахівців у сфері спеціальної освіти на основі компетентнісного підходу, особливо у контексті розвитку інклюзивного навчання.

Сучасна дійсність, яка відзначається соціально-економічними змінами, процесами євроінтеграції та глобалізації, а також переорієнтацією вітчизняної освітньої системи на компетентнісний та діяльнісний підходи, суттєво змінила вимоги до сучасних педагогів. Там, де раніше наголошувалася на знаннях, стабільності, нормативності та відданості меті, зараз акцентується на практичних навичках та здібностях, гнучкості, творчості та унікальності, а також на самовизначенні. Фахівець у галузі спеціальної освіти повинен мати різноманітні навички, високий рівень професійної компетентності і бути готовим до участі в практичній, науково-дослідній та методичній діяльності в реальних умовах освітньої практики, яка часто стикається з складними викликами. Система вищої освіти в Україні наразі перебуває у процесі реформування, спрямованого на визначення шляхів трансформації та удосконалення всіх аспектів підготовки фахівців високого рівня.

Дослідницька компетентність у сучасному освітньому контексті відіграє ключову роль у підготовці молодих спеціалістів до професійної діяльності. Це особливо важливо в галузі спеціальної освіти, де вимагається високий рівень кваліфікації, готовності до інновацій та вміння працювати з різними категоріями людей. Практичні заняття відіграють надзвичайно важливу роль у формуванні дослідницької компетентності майбутніх бакалаврів спеціальної освіти. Одним із основних принципів сучасної освіти є інтеграція теоретичних знань з практичними навичками [2].

Практичні заняття надають студентам можливість застосовувати теоретичні знання на практиці, що сприяє їх кращому засвоєнню та розвитку дослідницької

компетентності. Під час таких занять студенти отримують можливість вивчати реальні ситуації з професійної діяльності, аналізувати їх та робити висновки, що сприяє розвитку критичного мислення та творчого підходу до вирішення завдань. Це сприяє стимулюванню дослідницької активності студентів, вони мають можливість самостійно вирішувати завдання, використовуючи наукові методи дослідження, проводити аналіз інформації, робити висновки та пропозиції щодо подальших кроків. Цей процес сприяє розвитку самостійності та впевненості у своїх силах у майбутніх бакалаврів спеціальної освіти.

Практичні заняття часто включають в себе роботу в групах або колективні проекти. Це сприяє розвитку комунікативних навичок студентів, здатності працювати в команді, ефективно спілкуватися та обмінюватися ідеями з колегами. Комунікативні навички є важливим елементом дослідницької компетентності, оскільки вони необхідні для проведення наукових досліджень, спілкування з колегами та публікації результатів.

Для підвищення ефективності практичних занять викладачі можуть успішно використовувати різноманітні методи, які сприяють активному залученню студентів та поглибленню їхнього розуміння матеріалу. На етапі вивчення теоретичного матеріалу рекомендується використовувати метод проблемного навчання, оскільки постановка проблемних завдань активізує навчальну діяльність студентів і сприяє усвідомленню важливості теоретичних знань для розв'язання практичних завдань. Крім того, розподіл великих блоків теоретичного матеріалу на невеликі частини з використанням навчальних відеороликів та фрагментів науково-популярних фільмів сприяє кращому засвоєнню інформації.

Постановка проблемних ситуацій у формі презентацій може перетворити навчальний матеріал у захопливу вікторину або змагання між студентами чи командами, а інформація, представлена в цих матеріалах, може бути використана для формулювання проблемних завдань, які студенти повинні будуть розв'язати.

Використання візуальних засобів під час практичної роботи полегшує сприйняття та усвідомлення студентами важливості теоретичного матеріалу, стимулює їх інтерес до навчання і допомагає побудувати зв'язок між теоретичними знаннями та їх практичним застосуванням. Такий підхід сприяє концентрації уваги студентів, підвищує їхній інтерес до дисципліни та сприяє ефективному засвоєнню навчального матеріалу, сприяючи формуванню їхніх професійних знань [1].

Інтеграція теорії з практикою створює для студентів контекст, у якому вони можуть застосовувати свої теоретичні знання на практиці. Це може відбуватися через розв'язання конкретних завдань, виконання практичних проектів або участь у симуляціях реальних ситуацій. Коли студенти бачать, як їхні знання можуть бути застосовані для розв'язання конкретних завдань чи проблем, вони краще розуміють їх значення та можливості. Цей процес також допомагає студентам розвивати критичне мислення та аналітичні навички. Вони навчаються оцінювати інформацію, робити висновки та приймати обґрунтовані рішення в контексті практичних завдань.

Через постійну взаємодію з реальними ситуаціями, студенти набувають навичок

аналізу та синтезу інформації, що сприяє їхньому глибшому розумінню теми. Крім того, інтеграція теорії з практикою стимулює активну участь студентів у власному навчанні. Вони стають більш мотивованими до вивчення матеріалу, оскільки бачать його практичне застосування. Це підвищує їхню зацікавленість та залученість до навчального процесу, що в свою чергу сприяє їхньому успіху та досягненням більш високих результатів [3].

Практичні заняття мають унікальну можливість стимулювати майбутніх бакалаврів спеціальної освіти до проведення власних досліджень, аналізу даних та формулювання висновків. Цей процес є ключовим у формуванні їхньої дослідницької компетентності та готовності до професійної діяльності:

1) Створюють можливість для активного застосування теоретичних знань у практичних ситуаціях. Студенти вивчають теорію певного предмету або методики, а потім мають можливість випробувати їх на практиці. Це дозволяє їм краще зрозуміти суть та застосування теоретичних концепцій, а також визначити їхню ефективність у реальних умовах.

2) Надають студентам можливість здійснювати власні дослідження. Вони можуть самостійно обирати теми для досліджень, збирати та аналізувати дані, виконувати експерименти та спостереження. Цей процес дозволяє їм розвивати критичне мислення, творчість та навички проблемного вирішення, а також розвивати навички наукової роботи.

3) Стимулюють студентів до формулювання власних висновків на основі отриманих даних та результатів досліджень. Вони навчаються аналізувати інформацію, визначати важливість різних аспектів проблеми та формулювати власні думки та погляди. Цей процес сприяє розвитку аналітичних та критичних навичок, а також навичок самостійного мислення.

Таким чином, практичні заняття відіграють важливу роль у формуванні дослідницької компетентності майбутніх бакалаврів спеціальної освіти. Вони сприяють інтеграції теорії з практикою, стимулюють дослідницьку активність студентів, розвивають їх комунікативні навички та готують до професійної діяльності. Тому важливо надавати належну увагу організації та проведенню практичних занять у навчальному процесі для забезпечення якісної підготовки майбутніх фахівців.

Список використаних джерел

1. Головань М. С. Модель формування дослідницької компетентності майбутніх фахівців у процесі професійної підготовки. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. № 5 (23). Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2012. С. 196–205.

2. Сисоєва С. О. Розвиток дослідницької компетентності викладачів вищої школи: навчальний посібник / С. О. Сисоєва, Л. В. Козак ; Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. Київ: Едельвейс, 2016. 156 с.

3. Hladkova V. Формування дослідницької компетентності майбутніх менеджерів освіти //Continuing Professional Education: Theory and Practice. 2021. №. 1. С. 30-36.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор Князян М.О.